

Zápis jednání pracovní skupiny OS - 12.7.2023, 11:00, online

Valentýna Drtinová	UK	Klára Slanařová	MUNI
Aneta Pilátová	MUNI	Hana Janečková	NTK
Ludvík Steiner	TUL	Marcel Nový	JČU
Veronika Zemanová	ÚČL AV ČR	Alena Šetková	VŠPJ
Dagmar Hanzlíková	UK	Marie Otavová	UHK
Soňa Fryščáková	ČVUT	Lucie Melicharová	UPCE
Martin Černý	ČVUT	Barbora Katolická	ZČU
Tomáš Inspektor	VŠB-TUO	Šárka Kostecká	OU
Jana Baluchová	MUNI	Tereza Ircingová	VŠE
Marika Hrubá	MUNI	Marie Šípková	MUNI
Martina Šmardová	MENDELU	Andrea Kučerová	VŠE
Jindřich Fejfar	AV ČR	Petra Dědičová	VUT
Barbora Loskotová	UTB	Milan Janíček	UK
Kristýna Zychová	ČZU	Petra Georgala	MUNI
Petr Palko	UHK		

Okénko EOSC CZ

1. IPs EOSC-CZ byl v červnu schválen Řídicím výborem OP JAK, tedy „začíná běžet v řádném režimu“
 2. Pokračující příprava společného projektu NRP – postupující práce edičních skupin klíčových aktivit budoucího projektu
- 29.6. – Setkání přípravného výboru NRP
Přibližný stávající harmonogram: podání v listopadu, klíčové body do konce srpna, nyní fáze 2 (fáze 1 skončila k 31.5.2023)
3. Zahájena příprava výzvy Open Science II. – bude zaměřena na oborové instance Národní repozitářové platformy (tzv. *oborové cluster*)
- Proběhla schůzka, kde se diskutovala představa vedoucích PS EOSC-CZ, jaká doporučení dát MŠMT k nastavení výzvy, která se začíná připravovat na rok 2024
4. Konec srpna: jednání Koordinačního výboru EOSC v ČR při MŠMT bude schvalovat hlavní linie společného projektu NRP a předběžné rysy výzvy Open Science II
*Pozn.: [Koordinační výbor pro implementaci EOSC v ČR](#)
„KV pro implementaci EOSC v ČR“ je pracovní platforma pro vedení odborných debat k přípravám na implementaci iniciativy EOSC v ČR, sdružující zástupce ústředních orgánů státní správy ČR, reprezentací vysokých škol ČR a Akademie věd ČR a dalších výzkumných institucí ČR aktivních na poli e-infrastrukturních služeb. Tato se od února 2021 pravidelně schází a projednává strategii přístupu k budování národní datové infrastruktury ČR. Jedná se o odborný poradní orgán ministra školství, mládeže a tělovýchovy, jenž sdružuje zástupce klíčových výzkumných stakeholderů ČR na vysoké úrovni. **Koordinační výbor přijímá doporučení pro přípravu investičních intervencí Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK)**, v jehož rámci je na rozvoj národní datové infrastruktury ČR indikativně alokováno 2,5 mld. Kč.*
 5. Koncepce vzdělávání v kompetencích EOSC: bylo zahájeno ideové sladování mezi [PS EOSC-CZ Vzdělávání](#) a připravovaným [Školícím centrem EOSC-CZ](#) (VŠB-TUO), popř. [MUNI – Open Science – FAIR data](#)

6. Marketing:

Máme založeny sociální sítě - [YouTube](#), [Instagram](#), [Twitter](#) a [LinkedIN](#). Všude jsme dohledatelní jako EOSC Czech Republic

7. Výrazné personální posilování týmu Sekretariátu EOSC-CZ (aktuální seznam pracovníků dostupný z [tohoto linku](#) – bude postupně dále rozšiřován)

8. Odpověď na dotaz z meetingu PS OS AKVŠ (5.4.2023):

Dotaz - Palko (UHK):

„Jak to vypadá s budoucím propojením (konektory) národního datového repozitáře se systémem PNG a systémy OBD (a jejich ekvivalenty) na institucích a případně propojením s RIV? (Dataflow: OBD->NDR->RIV)

Uvažuje se o plnění ORCIDu i z NDR?

Došlo ke změnám? Došlo k rozšíření o další systémy?

Viz příložený [obrázek](#) s toky dat.“

Odpověď – vedoucí PS EOSC Architektura (David Antoš):

„Pro začátek je potřeba upozornit, že Národní datový repozitář bude pouze jedna z mnoha instancí repozitářů v platformě, chápeme jej v otázce nicméně jako reprezentanta typického repozitáře v platformě spíše než jako tento konkrétní tenant. Navíc lze předpokládat, že agregace a transfer metadat by bylo z hlediska architektury platformy jako celku vhodnější dělat spíše z Národního metadatového adresáře, než z jednotlivých repozitářů.

Předpokládáme, že záznamy o datech z repozitářů v Národní repozitářové platformě bude výhledově možno exportovat do IS VAVAI. V této fázi ale není jasné, jak bude tok dat vypadat, protože dnešní typické workflow pro záznamy v RIVu je sběr do OBD v rámci instituce, kontrola a vyčištění dat v instituci, a pak export.

Není jasné, co by měl přinést v dotazu navrhovaný tok dat z OBD do NDR a poté do RIVu. Pokud má být zachován stávající proces sběru a exportu dat, pak lze technicky realizovat export z platformy (patrně z Národního metadatového adresáře) do OBD instituce. Obecně ale všechny systémy v NRP budou mít dostupné dokumentované API, takže lze uvažovat i o jiných scénářích.“

Různé:

Další ročník EOSC symposium má již otevřenou registraci (20.-22.9. Madrid)

<https://symposium23.eoscfuture.eu/>

National Tripartite Event: Czech Republic dostupný na EOSC.eu

<https://www.eosc.eu/news/national-tripartite-event-czech-republic-0>

Kontakt v případě dotazů – marek@ics.muni.cz; slanarova@ics.muni.cz

Přidělování APC tokenů

- Webové stránky s instrukcemi pro autory nově v AJ (<https://www.czechelib.cz/en/442-instructions-for-authors>)
- Zasílání reportů publikovaných OA článků za první pololetí 2023 je naplánováno na konec července
- Wiley nový Dashboard Oable, přes prázdniny T&F přejde také na nový (bude školení)
- V červnu proběhlo setkání členských institucí CzechELib (prezentace zde: <https://www.czechelib.cz/default/files/download/id/751/setkani-instituci-cerven-2023.pdf>)

- 14.9. naplánované školení CzechELib pro administrátory

OS podmínky poskytovatelů financí

- OP JAK: aktualizovaná Příručka otevřené vědy:
<https://opjak.cz/dokumenty/otevrena-veda/>
 - 28.6. vyšla výzva OP JAK k Mezisektorové spolupráci:
https://opjak.cz/vyzvy/vyzva-c-02_23_020-mezisektorova-spoluprace/#dokumenty
 - Od strany 18 Pravidel pro žadatele a příjemce- specifická část
 - Open access:
1. Příjemce je povinen zajistit otevřený přístup k recenzovaným vědeckým publikacím souvisejícím s výsledky výzkumu v projektu, pokud v projektu vzniknou. Zejména musí zajistit:
 - a. uložení strojově čitelné elektronické finální vydavatelské verze nebo konečné verze recenzovaného rukopisu přijatého ke zveřejnění (tj. ve verzi po zapracování připomínek vzešlých z recenzního řízení) do důvěryhodného repozitáře neprodleně po dni publikování;
 - b. okamžitý otevřený přístup k uložené publikaci za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY 4.0); monografie a jiné dlouhé textové formáty mohou být zpřístupněny za podmínek veřejné licence vylučující úpravu publikace či její komerční užití (např. CC BY-NC 4.0, CC BY-ND 4.0, CC BY-NC-ND 4.0);
 - c. poskytnutí informací (reference) o jakémkoli dalším výstupu výzkumu nebo nástrojích potřebných k ověření závěrů recenzované publikace jako součást záznamu (metadat) publikace v důvěryhodném repozitáři;
 2. příjemce (nebo autoři) jsou povinni uchovat si k publikaci autorská majetková práva v takovém rozsahu, aby bylo možné stanoveným povinnostem vyhovět;
 3. metadata uložených publikací v repozitáři musí být veřejně dostupná a strojově čitelná v souladu s FAIR principy a Obecným doporučením metadatového popisu.
 - Autorské publikační poplatky za otevřený přístup recenzovaných vědeckých publikací jsou způsobilými náklady.
 - Správa výzkumných dat
1. Příjemce je povinen zajistit správu výzkumných dat shromážděných či vytvořených v průběhu řešení projektu odpovědně v souladu s FAIR principy, a to zejména těmito prostředky:
 - a. vypracováním Plánu správy dat v souladu s FAIR principy a jeho pravidelnou aktualizací. Aktuální plán předkládá příjemce společně s první ZoR. Další povinnosti jsou uvedeny v kap. 7.2.1.1 PpŽP – specifická část;
 - b. uložení výzkumných dat, zejména těch spjatých s vědeckou recenzovanou publikací, co nejdříve do důvěryhodného repozitáře dle Plánu správy dat;

c. zajištěním otevřeného přístupu k výzkumným datům uloženým v repozitáři, v souladu s Plánem správy dat, nejlépe za podmínek poslední dostupné verze veřejné licence Creative Commons Attribution International (CC BY 4.0) nebo jejího ekvivalentu, pokud je to potřeba. Otevřený přístup k datům se řídí zásadou „otevřené jak jen možno, uzavřené jen jak nutno“ s ohledem na soukromí, ochranu osobních údajů, důvěrnost, oprávněné obchodní zájmy a práva DV třetích stran, bezpečnost státu nebo jiné oprávněné zájmy a jiná oprávněná omezení. Pokud není poskytnut otevřený přístup (k některým nebo všem) datům, musí to být odůvodněno v Plánu správy dat a musí být zajištěn pravidelný přezkum tohoto zdůvodnění;

d. poskytnutí informací (reference) o jakémkoli dalším výstupu výzkumu nebo nástrojích a instrumentech potřebných k opětovnému využití výzkumných dat nebo k jejich validaci jako součást záznamu (metadat) výzkumných dat v důvěryhodném repozitáři (pokud se neuplatní oprávněné důvody pro omezení těchto informací);

2. metadata uložených výzkumných dat musí být v souladu s FAIR principy veřejně dostupná (v rozsahu, v jakém jsou chráněny legitimní zájmy nebo omezení) a strojově čitelná a v souladu s Obecným doporučením metadatového popisu.

- Je možné mít v projektu data stewarda, výši úvazku určí žadatel

- Náklady na správu výzkumných dat (jako např. náklady spojené s procesováním a ukládáním dat, anonymizace dat) jsou způsobilým výdajem

- o Další/nepovinné postupy jsou doporučené

⇒ shrnutí změn od OP JAK Špičkový výzkum:

- DMP plán není vyžadován při podávání žádosti
- Úvazek data stewarda si určuje řešitel sám, není omezeno
- Uložení publikace do repozitáře *neprodleně* po datu publikování

Aktuality z Národního centra pro perzistentní identifikátory

- Proběhl seminář o perzistentních identifikátorech v rámci EOSC Tripartite, záznam a prezentace zde: <https://doi.org/10.48813/3prk-m383>
- Proběhla úvodní schůzka NC ORCID, prezentace zde: <https://doi.org/10.48813/s409-zd68>
- Další instituce se k NC ORCID připojí k 1. 8., další termín bude 1. 1. 2024
- Další schůzka NC ORCID/workshop k integracím ORCID po skončení BA: <https://identifikatory.cz/cs/workshop-orcid-ba/>
- Proběhla úvodní schůzka NC DOI, prezentace zde: <https://doi.org/10.48813/qvs5-dv28>
- K NC DOI se lze připojovat průběžně

Open access week 2023

- Mezinárodní téma: Community over Commercialization
- 16.-20.10.2023 + 23. a 24.10. dozvuky (již domluvené akce v rámci MUNI)
- 1 den=1 téma=město
- Hybridní + jen online forma
- Nosná témata:
 - úvod do OS (responsible conduct of research, přizvat někoho z Ministerstva?)
 - správa výzkumných dat (DMP, data stewardi...)
 - open access (tokeny, vydavatelé...)
 - právo (licence, GDPR, bezpečné nakládání s daty, OS a komercializace)
 - den s vědci (open science komunita v Olomouci, citizen science...)
- rozdělení zájemců o zapojení do menších týmů podle měst (Praha, Brno, Olomouc, Zlín): **zapisování do tabulky:** [Program.xlsx](#)
- **Meeting zapojených institucí v příštím/popříštím týdnu**

Sdílení zážitků z konferencí

- LIBER 2023: **Open and Trusted: Reassessing Research Library Values**
 - záznamy z keynotes (<https://liberconference.eu/follow-liber2023-online/>)
 - prezentace dostupné na Zenodo: <https://zenodo.org/communities/liber2023/?page=1&size=20>
 - na Sharepointu PS OS vytvořena složka pro sdílení materiálů z konferencí: [Konference - materiály](#)

Akce v blízké době

- 13.7. Úvodní schůzka uživatelů služeb Národní Centra DOI
- 14.9. 10:00-12:00 CzechELib školení pro administrátory

